

Dokumentace novějších sakrálních památek v Mariánskolázeňském kraji

Přírodní škola, o.p.s.
2004

*Autoři: Eliška Cílková, Kristýna Kaňoková, Barbora
Němečková, Jana Kopejtková a Jakub Lhoťan*

Bylo jich pět. Zkoumali, hledali, pátrali, až našli to, co kolikrát přehlízíme. To, co je ukryto v našich srdcích, a to, co zůstává zapomenuto, nebo je ztraceno v moři vzpomínek.

Úvod

Vážení přátelé

Myslíme si, že na světě je spousta památek, na které se zapomíná. Jen málokdy si uvědomujeme, že nedaleko nás stojí něco, co nás provází po celý život. A jen občas si všímáme toho, co je pro nás známé a neznámé.

Otázkou ovšem zůstává, jestli si toho vůbec chceme všímat...

Toto je sborník skupiny kostelů, která se zabývala mapováním sakrálních památek v mariánskolázeňském kraji ve dnech 31. 5. – 13. 6. 2004.

Skupina pracovala ve složení:

Eliška Cílková – vedoucí skupiny (studentka 6. ročníku osmiletého studia),

Kristýna Kaňoková (studentka 5. ročníku osmiletého studia),

Barbora Němečková (studentka 1. ročníku osmiletého studia),

Jana Kopejtková (studentka 1. ročníku osmiletého studia)

a Jakub Lhoťan (student 1. ročníku osmiletého studia).

Cíl

Hlavním cílem naší skupiny bylo zdokumentovat větší zachovalé sakrální památky v Mariánskolázeňském kraji, jmenovitě jsme si vybrali kostel v Křivcích, v Úterý, ve Vidžíně a v Pístově. Do našeho průzkumu jsme navíc zahrnuli i některé drobné sakrální památky, které se vyskytovaly v blízkosti kostelů, případně jsme na ně narazili při putování terénem. Šlo nám o to, dozvědět se co nejvíce informací o historickém vývoji těchto památek a porovnat je se současným stavem.

Metodika

Před zahájením výzkumu v této oblasti jsme v Praze prostudovali dostupnou odbornou literaturu týkající se jednotlivých památek a také regionální mapu. Připravili jsme si plán, podle kterého jsme potom na místě pracovali. Podrobnější informace ohledně historie jsme navíc zjišťovali přímo v tepelském klášterním archivu. Stávající stav památek jsme dokumentovali přímo na místě popisem exteriérů, interiérů, fotografiemi, kresbami a rozhovory s místními obyvateli. V konečné fázi zpracovávání jsme porovnávali informace se starými prameny.

Výsledné informace jsme použili pro náš sborník.

Poděkování

Celá skupina kostely velice děkuje:

Paní učitelce Mgr. Heleně Petržílkové za odborné rady a pomoc v terénu.

Panu řediteli Mgr. Františku Tichému za rady a podporu.

Panu Miloslavu Vovsovi za technické zázemí.

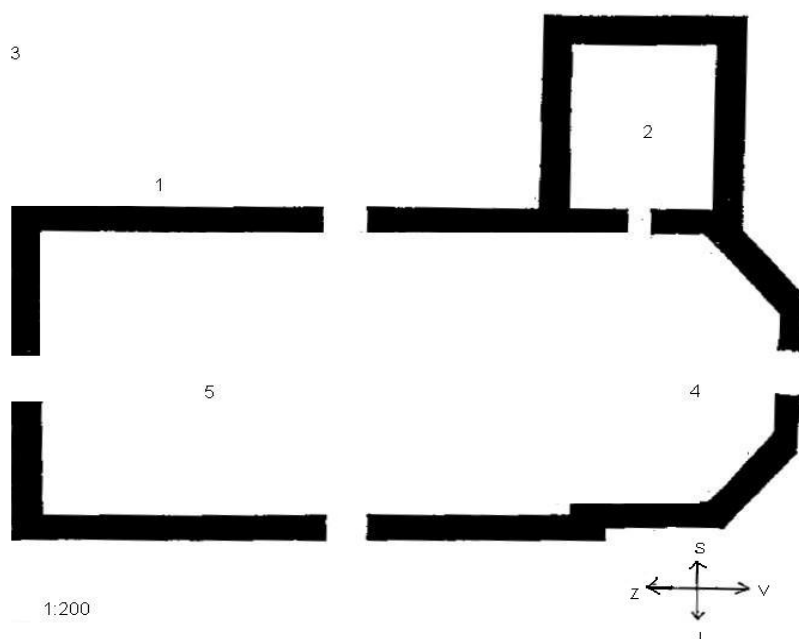
Klášteři Teplá za poskytnutí informací.

Paní učitelce Mgr. Marii Lazarčíkové a Dagmar Řezníkové za pomoc v terénu.

Panu učiteli Vojtěchu Žákovi za pomoc při překladu německých textů
a překreslování půdorysů.

Všem obyvatelům z vesnic, kteří byli ochotni nám poskytnout informace
o sakrálních památkách, a to zejména panu doktoru Špetovi z Pístova.

KOSTEL SV. MARTINA V KŘIVCÍCH

Půdorys kostela sv. Martina v Křivčích

Exteriér¹

Do komplexu kostela se vstupuje polozbořenou zděnou hřbitovní bránou, která je na západní straně kostelního komplexu. Brána má trojúhelníkový štít, v jehož středu je kvadrialob. Od brány dříve nejspíš vedla cestička k hlavnímu vstupu. Dnes je celý komplex kostela značně zarostlý keři a stromy.

brána do kostela v Křivčích

Hlavní vstup do kostela hradí dřevěné dveře, které jsou okolo zdobené kamenným obdélníkovým ostěním. Nade dveřmi je kamenná římsa. Ve výšce pěti metrů je větší zabedněné kulaté okénko o průměru přibližně metr a půl. Nad okénkem obepíná celý kostel cihlová omítnutá římsa. Průčelí zdobí dva nahoře zaoblené výklenky o šířce asi půl metru. Dříve asi výklenky sloužily k umístění soch. V průčelí nad výklenky jsou umístěna dvě z části zabedněná půdní okna v podobě kvadrilobu, jako na vstupní bráně. Na pravé straně od hlavního vstupu do kostela, který je dnes uzavřen, nacházíme dva náhrobky ve velmi dezolátním stavu. Na jižní straně od hlavního vstupu stojí zachovalý hrob, z dat usuzujeme, že jde o matku a syna Vohlídalů. Z toho nám vyplynulo, že nejméně do roku 1962 se zde konaly pohřby.

pohled na rozbořený hřbitov a spadlý vikýř v Křivcích

Na jižní straně kostela, ve výšce cca tři metry, je půlkruhové okno se čtvercovými okenními tabulkami, přičemž některé z nich jsou vymlácené. Velikost okna odhadujeme na dva metry, okno má na šířku větší rozměr než na délku. Ve stejné výšce s odstupem asi tří metrů se nacházejí další dvě okna. Na této jižní straně omítka hodně opadává. Naproti menší brance vede od schodů zarostlá cestička k dřevěným ztrouchnivělým dveřím bočního vchodu. Dveře jsou zasazeny ve zdobeném obloukovém kamenném ostění. Na ekliptice ostění je vytesaná hlava Ježíše na roušce ve velikosti 6 cm. Na hlavní loď nasedá pětiboký presbytář. Na jižní stěně presbytáře se nachází další okno, jehož výškový průměr je menší než u předchozích oken, asi 175 cm. Výplň okenních tabulek nese tvar včelích pláství. Všechno sklo je nebarvené. Na jihovýchodní stěně se nachází další okno, které je stejné jako to menší.

V závěru presbytáře jsou zamřížované dveře s kamenným ostěním a s ušima, vedoucí za oltář. Severovýchodní strana presbytáře má další menší okno s okenní výplní ve tvaru včelí plástve.

Ze severní strany přiléhá na presbytář věž s barokní helmicí, lucernou a křížkem. Celou věž obepínají dvě kamenné římsy, které každou stěnu rozdělují na tři stejná pole. Východní a severní strana má v první části ve výšce 1 m obdélníkové okénko do sakristie² s kamenným ostěním, ale na severní straně je zazděné. Západní strana v této části nemá nic. V druhém poli východní a severní stěny je zhruba uprostřed okénko křížového tvaru se zakulacenými konci. Na západní stěně v tomto poli opět nic není, protože zvenku do prvního patra vedou dřevěné zastřešené schody. Ve třetím poli je na všech stranách kromě jižní zhruba metr nad římsou opět okno, které velikostně i tvarově připomíná dveře.

Na severní straně hlavní lodi jsou tři stejná okna jako na jižní straně. Pod prostředním oknem jsou zazděné dveře se stejným kamenným ostěním jako na jižní straně. Liší se pouze výzdobou ve vrcholu portálu; sice obsahuje také hlavu, ale tato zobrazuje jinou osobu.

Kostel chrání sedlová střecha, ze strany od silnice nově pokrytá eternitem a z druhé strany je původní šindelová, kterou však zatéká. Někde kostel popíná břečťan. Po celé zahradě okolo kostela jsou hroby, které jsou ve velmi špatném stavu. Kostel byl omítnut původně okrově žlutou barvou a je kamenný.

márnice v Křivcích

Polorozbořený domek³ bez střechy na severozápadní straně hřbitova je márnice. Ve stěnách zbyly pouze dvě díry pro okna, dvě pro dveře a jedna tlející dřevěná futra. Uvnitř jsou poházené trámy, tašky a cihly. Před branou kostela se na sever

nachází na kamenném podstavci socha Krista přivázaného ke sloupu. Na sever od vstupní brány se nachází přibližně pět metrů dlouhá zřícenina, která přiléhá na hřbitovní zeď kostela.

Interiér

Hlavní vstup do kostela vede ze západní strany. Dnes je uzavřen závorou. Kostel je jednolodní, barokní. Podlaha kostela je pokryta černobílými dlaždicemi, stěny jsou vymalovány žlutobílou barvou. Na středu hlavní klenby je použit kvadrialob, štukově vytvořený. Dále jsou zde použity hřebínky, které sestupují dolů přes pilastry a končí okenní římsou. Strop je sklenut třemi klenebními pásy.

pohled na interiér kostela

1. PRESBYTÁŘ⁴

Presbytář je orientovaný na východ a je v něm umístěn dřevěný hlavní oltář, ke kterému vedou tři dřevěné schody. Jde o barokní práci. Hlavní obraz chybí, vedle rámu chybějícího obrazu jsou dva korintské sloupy, nesoucí na sobě plastické znázornění vinné révy, která je obtáčí dokola. Vedle nich stojí ještě dva ionské sloupy. Ve spodní části hlavního oltáře je nápis „MARIA“. Nad rámem hlavního obrazu je umístěn v kartuši nápis „ANNO 1674 RENOVIERIT 1906“. V nesvrchnější části hlavního oltáře je prázdný rám ve tvaru trojlístku. Vedle něj stojí dva ionské sloupy. Na pravé i levé straně vrchní části oltáře jsou dva podstavce pro sochy, které tam dnes již nejsou. Kartuše se zachovala jen na levé

straně. Součástí vrchního krytu mensy je dřevěný poklop, na kterém je zbytek ručně psaného starého nápisu. Dřevěný poklop má dvě části a tvar obdélníku velkého 41 x 37 cm. Pod tímto poklopem je mramorová deska o velikosti 30 x 31 cm, která má ve středu žlábek ve tvaru obdélníku. Ten pravděpodobně sloužil jako místo na uložení ostatkové schránky. Na spodní straně desky je v rozích a uprostřed zdobení ve tvaru křížků. Vnitřek mensy je zděný. Celý hlavní oltář je polychromován zelenou, zlatou a bílou barvou. Na zadní straně hlavního oltáře je několik nápisů psaných obyčejnou tužkou a hnědou barvou. Některé z nich se již nedají přečíst.

pohled na svatostánek

Na mense hlavního oltáře je umístěn svatostánek. Svatostánek má tvar nepravidelného šestiúhelníku, je vysoký 61 cm a chybí mu dvířka. Po stranách svatostánku jsou dvě barevné malby biskupů. Vnitřek svatostánku je vymalován modře. Na povrchu jsou polychromované kartuše a kolem dokola je svatostánek bílý až světle zelený.

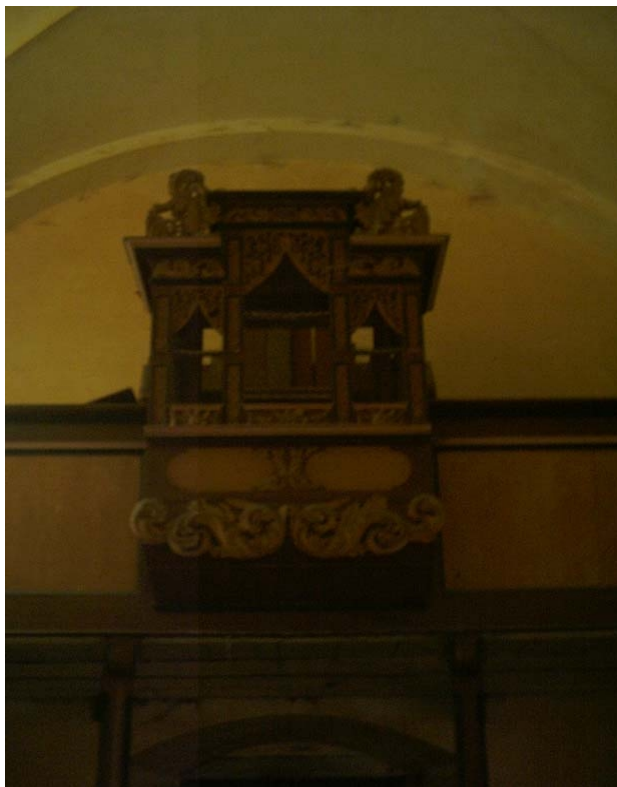
Po stranách presbytáře jsou tři barokní chórové bezbarvé lavice, dvě kratší a jedna delší, všechny jsou vysoké 251 cm a mají náznak stejného zdobení, jako je na klenbě. Jsou bohatě zdobené řezbami. V levé části presbytáře je také vchod do sakristie. Nad ním je malé okénko, kudy zatéká voda a padá omítka. Strop presbytáře je vymalován bíle a na jeho klenbě ve středu je štukově vytvořen kvadrilob. Za oltářem stojí stará skříň a za ní je východ z kostela. Předpokládáme, že ten nebyl určen pro veřejnost.

2. HLAVNÍ LOŽ⁵

Hlavní loď je od presbytáře oddělena vítězným obloukem a jedním schodem, kterým je presbytář vyvýšen. V severní boční stěně je dřevěná kazatelna, v dobrém stavu, polychromovaná s ozdobnými řezbami. Na boční stěně kazatelny je pět obrazů. Třikrát je to znázornění květin a dvakrát jsou to svatí. Kazatelna je opět zelenobílá a barvy na obrázcích jsou velice vybledlé. V přední části lodi také zůstaly na každé straně holé vyzdívky vedlejších oltářů, které jsou na dřevěných schodech. Je naprosto zřejmé, že tam dříve byly obrazy, a to díky zachovalému obrysu oltáře po bílení stěny. Na každé straně hlavní lodi je 16 dřevěných lavic, které mají ozdobné řezby po stranách. Pravděpodobně byly barevně vyzdobeny, protože mají na některých místech zhmýky hnědé barvy. Celkový základ je však zelenobílý. Na severní straně je vchod do kostela, který byl pravděpodobně také používán veřejností, dnes je však uzavřen závorou. Naproti bočnímu vchodu je prázdný výklenek ve zdi. V zadní části hlavní lodi je dřevěná zpovědnice. V prostoru hlavní lodi jsou také volně umístěné máry, ozdobný stůl, oltářní deska nesoucí nápis MARIA a dvoustupňový podstavec, který je rovněž světle zelený a uprostřed má ozdobný nápis v kartuši ve tvaru srdce.

3. KRUCHTA

Kruchta je umístěna v zadní části lodi a nasedá na její západní stěnu, je celá dřevěná a vysoká 320 cm. Kruchta má jedno patro, kam vedou dřevěné schody. Podpírají ji dva dřevěné sloupy. Uprostřed prvního patra jsou dnes již nefunkční dřevěné varhany.

pohled na varhany v Křivcích

V severní části je menší dřevěný objekt, připomínající měch varhan, který je ve velmi dezolátním stavu. Píšťaly chybí a klávesy se již nedají zmáčknout. Celé varhany jsou pokryté ozdobnými řezbami a sladěné do hnědé barvy. U varhan je na sezení dřevěná lavice, která sahá téměř do poloviny oken.

celkový pohled na kostel

Historie

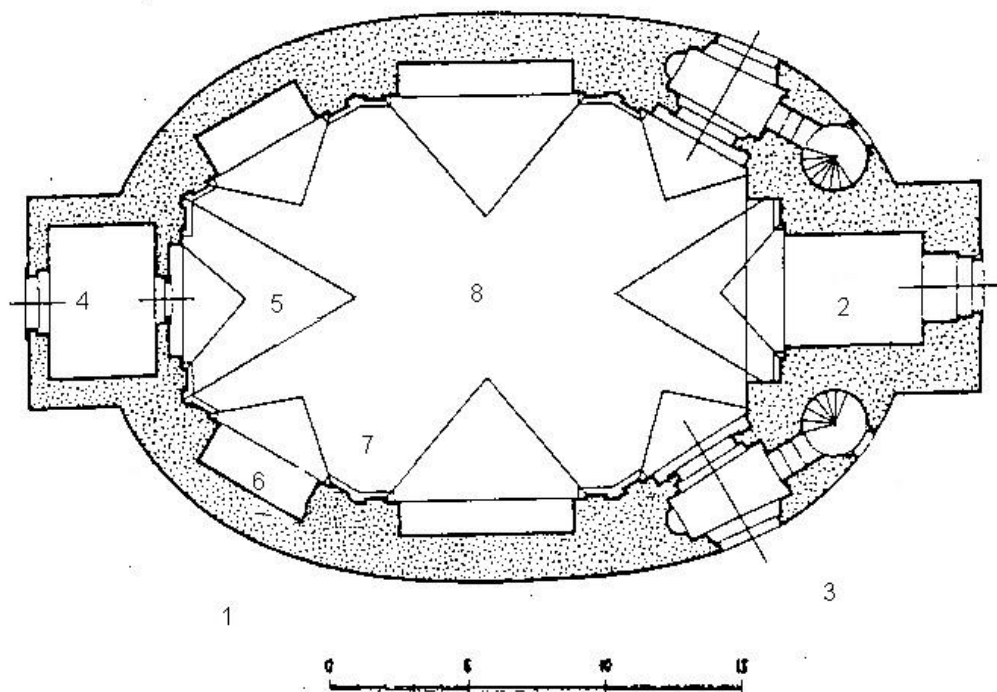
Kostel se poprvé uvádí v roce 1384. Podle Passauesa se stal v roce 1422 obětí plamenů, když husité drancovali. Poté, co tepelský opat Albert v roce 1457 složil svou hodnost, stáhl se do ústraní tiché vesnice Křivců. Zde žil ze svého důchodu. Zemřel následujícího roku v červnu. V polovině 16. století byl kostel v Křivcích sjednocen s kostelem v Úterý. Podnět k tomu dal bývalý probošt Gallus z Chotěšova, který byl do svého rodného města převeden kvůli nepřístojnosti – přivlastňoval si příjmy z filiálky kostela. Na počátku 18. století byl kostel za opata Wilferta II. znovu postaven. Vykazuje jasný styl kulatého oblouku. Tři oltáře jsou barokní. Hlavní oltář pochází z roku 1657. Pravý boční oltář nese sochu sv.

Magdaleny, levý oltář zdobí obraz sv. Rodiny, darováno rodinou Schonauerů. Poslední mše se zde konala roku 1957 – 58 a také se při ní naposledy hrálo na varhany. V roce 1960 byl kostel postupně rozkraden. V roce 2000 se odvezla do Žlutic Madona se svatozáří po celém těle. V roce 2002 se odvezl zvon, na který se zvonilo pouze při Silvestru.

Současnost

Kostel je v dezolátním stavu. Má zachovalou, z jedné části opravenou střechu, která však na severní straně protéká. Vzhledem k tomu, že cihlová klenba byla spojována pouze žlutou hlínou a ne trvanlivou maltou, zatékající voda hlínu rychle odplaví a klenba se rychleji zřítí, než kdyby zde byla použita malta. Kolem kostela je zarostlý rozbořený hřbitov, který je z velké části německý, pouze jeden český hrob je udržovaný. Koncem března 1962 kostel začal chátrat. Po převratu se plánovala obnova střechy, i materiál se nakoupil, ale nakonec se opravila jen polovina a zbytky materiálu zůstaly v hlavní lodi kostela. Vedlejší zvon byl odvezen do areálu kláštera Teplá a později byl předán jako dar trapistům v Novém Dvoře. Ze současného stavu kostela a z nezájmu okolí se dá lehce usoudit, že kostel brzy zanikne.

KOSTEL SV. JANA KŘTITELE V ÚTERÝ

půdorys kostela sv. Jana Křtitele v Úterý

Exteriér¹

Kostel stojí na vyvýšeném místě obce a je vysoko se tyčící barokní stavbou, s věží vysokou 45 metrů. Půdorys je podlouhle zakulacený, což odpovídá formě kopce, na kterém se vypíná. Celý areál kostela je obehnan polorozpadlou kamennou zdí. Do areálu kostela se vstupuje po schodišti, zakončeném půlkruhovou béžově-bílou zděnou bránou nebo vstupem na severozápadní straně. Vedle hlavní vchodové brány (na straně severní) stojí dům. Areál obklopující kostel je porostlý travou, šeríky a jinými rostlinami, ale vcelku udržovaný.

Na severní stěně kostela jsou v jeho zadní části umístěny vstupní dřevěné dveře, směřující na severozápad. Jsou zdobené plastickými menšími čtverci a jehlany. Dveře jsou orámovány rovným kamenným ostěním. Nade dveřmi je zamřížované menší kulaté okno s vymláčenými tabulkami a dvojitým štukovaným ostěním. Nad kulatým oknem se vyjímá velké, barokní půlkruhové zamřížované okno (taktéž s ostěním).

Dále na západ jsou čtyři kulatá zamřížovaná okna, odspodu stupňovaná nahoru od největšího k nejmenšímu. Na západní stěnu kostela nasedá čtyřboká věž², vypínající se vysoko nad kostel. Věž kolem dokola obepíná římsa, která je ve výši

střechy hlavní lodi. Na severní straně nad římsou jsou dvě zabedněná půlkruhová okna s kamenným ostěním a nad nimi kulaté hodiny s římskými číslicemi. Na západě je na zemi železný kříž, nad křížem jsou dvě půlkruhová okna z jedné čtvrtiny zazděná a zamřížovaná. Součástí skleněné výplně spodního okna je barevný kříž, který je vidět spíše zevnitř, a další barevné skleněné tabulky. Nad okny je již zmíněná římsa, nad římsou nasedá kamenné ostění malého obdélníkového okna. Směrem vzhůru pokračují opět dvě zabedněná půlkruhová okna a nad nimi kulaté hodiny.

Na jižní stěně se opakuje stejné členění: dvě půlkruhová zabedněná okna a kulaté hodiny. Na této straně vede hromosvod, ale okapy tu nejsou. Jižní stěna kostela má opět čtyři kulatá stupňovaná okna, dřevěná a zamřížovaná, ale tentokrát je kamenné ostění vstupu zazděné. Nad ostěním je kulaté okno a půlkruhové okno, jako na straně severní. Směrem na východ tři půlkruhová okna v jedné ose.

Na východě je sakristie s rozbitým půlkruhovým zamřížovaným oknem. Dřevěné okenice jsou z vnější strany pobité plechem. Směrem na sever pokračují dvě půlkruhová okna.

Kostel je postaven v barokním slohu a je opravený. Má bílo-běžovou omítku. Střecha je vysoká, sedlová, pokrytá šindelem a nad závěrem zaoblená. Věžička s lucernou je plechová. Kostel je bez sanktusníku. Na každé straně střechy severní, východní a jižní jsou vikýře. Jeden je přímo ve věži. Okolo celého kostela je cca 30 cm vysoká kamenná podezdívka.

celkový pohled na kostel

Interiér

Do kostela se vstupuje ze severní strany³. Vnitřek kostela je osmiboký, stěny střídavě plné a otevřené do mělkých kaplových výklenků, polokruhově zakončených a sklenutých valenou klenbou. Nad výklenky podobně utvářené nepřístupné tribuny s kuželkovou balustrádou. Koutové pilastry nesou kladí, nad nímž je mohutná klášterní klenba s lunetami. Podlaha je pokryta kamennými dlaždicemi a cihlami. Stěny jsou vymalovány světle zelenou a bílou barvou a nesou velké nástěnné malby, plastické vzory, obrazy a sochy. Stěny jsou pokryté malovanou imitací štukové výzdoby. Strop je vymalován do světle modré a zdoben plastickými hvězdami. Uprostřed klenby je oválný otvor s krytem, který je orámován plastickým zdobením s tmavě modrou svatozáří. Na východní straně kostela za presbytářem je umístěna sakristie⁴.

1. PRESBYTÁŘ⁵

Barokní hlavní oltář je původní z roku 1698. Dosahuje až do kopule a věnoval ho opat Raimund Wilferd II. Jde o portálový a sloupový typ s architektonickým,

rovněž sloupovým nástavcem a velkými akantovými křídly nad bočními portály. Původní obraz oltáře, zobrazující sv. Rodinu, v současné době zdobí pravou boční stěnu hlavní lodi. Hlavní oltářní obraz Kristův křest pochází z roku 1856 od tyrolského malíře J. Arnolda a byl věnován opatu Reitenbergerovi, velkému dobrodinci kostela v Úterý. Stál 500 zlatých. Nad hlavním obrazem jsou umístěny v ozdobné řezbě frontonu kartuše se znakem tepelského kláštera. Obsahují iniciály tepelských opatů: RW – MAH – T, tj. Raimund Wilferd – Marian Heinl. Ve středu horního nástavce je umístěn obraz Panny Marie, který je na několika místech poničen. Po stranách obrazu jsou tři korintské sloupy, zdobené plastickými květinami, nejkrajnější ze sloupů je vždy točitý. Na horním nástavci jsou rovněž akantová křídla a pět soch.

V pravém bočním křídle oltáře je umístěna socha sv. Pavla a v levém křídle je socha sv. Petra. Ve spodní části oltáře je mensa nesoucí svatostánek. Svatostánek je zlacen a sladěn do světle hnědé barvy. Má tvar nepravidelného čtyřúhelníku a z jeho ploché střechy vystupuje stříška z několika vyřezávaných akantových listů, které se spojují na jednom místě, a do jejich středu je vsazen kříž. Svatostánek je vysoký 150 cm a na jeho vrcholu je krucifix. Součástí spodní části hlavního oltáře jsou po jeho stranách dva vchody za oltář a odtamtud vede jeden vchod s kamenným ostěním do sakristie. Celý hlavní oltář je sladěn do zlato-bílé barvy.

Součástí presbytáře jsou také dva boční oltáře, které stojí při bočních stěnách presbytáře. Oba jsou barokní, sladěné do zlato-bílé barvy a zdobené bohatými řezbami. Levý oltář⁶ má na horním nástavci původní obraz sv. Vavřince, vedle kterého jsou korintské sloupy ozdobené plastickými zlacenými květinami. Hlavní obraz znázorňuje Pannu Marii. Po každém boku obrazu jsou dva korintské sloupy zdobené plastickými rostlinnými motivy.

pohled na levý boční oltář v Úterý

Pravý oltář má na horním nástavci původní obraz archanděla Michaela. Hlavní obraz znázorňuje Ježíše Krista. Tento oltář byl pořízen cechem řezníků a leží před ním pochován řezník a starosta Michal Dietl, který během stavby nechal svá pole ležet ladem, aby mohl neustále udržovat přístupovou cestu, a kromě toho se také velkou měrou podílel na pořízení oltáře. Náhrobní deska s nápisem a dvěma zkříženými řeznickými háky je v současné době součástí podlahy za hlavním oltářem. Nad každým bočním oltářem jsou dva výklenky, jejichž součástí jsou okna a ozdobné zábradlí, které má uprostřed oválný, zlacený rám se zasklenou postříbřenou plastikou postav.

Nad ozdobným zábradlím na pravé straně je umístěna socha sv. Jana Nepomuckého a na levé straně socha sv. Jana Křtitele. Na pravé straně výklenku obsahujícího levý oltář je malý obdélníkový výklenek v úrovni mensy, zamřížovaný starou ozdobnou mříží. Domníváme se, že slouží jako odkládací prostor.

pohled na kazatelnu v Úterý

Kazatelna⁷ je umístěna nalevo od levého bočního oltáře. Jde o barokní práci, bohatě vyřezávanou, barevně sladěnou do zlato-bílé. Nahoru do polygonálního řečniště se vystoupá po čtrnácti schodech. Řečniště kazatelny původně po obvodu zdobily ve výklencích sošky čtyř evangelistů, které dnes však chybí. Na zdobné a bohatě vyřezávané stříšce kazatelny je socha sv. Salvátora.

Naproti kazatelně je umístěna socha Piety, ve výšce asi dvou metrů s věnováním rodině K. K. Reitenbergerů. Je polychromovaná v oválné řezbě akantního rámu. Nad sochou Piety je ozdobná plastická koruna. Rám Piety lemují zelené pruty kolmo vystupující ze zdi a zakončené ozdobnými zlacenými květy. Pravděpodobně sloužily k uchycení látky, vytvářející kolem sochy baldachýn. Socha bolestné Matky Boží je vedle pravého bočního oltáře.

Pod kazatelnou stojí dřevěná křítelnice, rovněž barokní s polychromovanou ozdobnou řezbou. Je sladěna opět do zlato-bílé barvy.

pohled na křeslo

Součástí presbytáře je i rokokové volně umístěné pontifikální křeslo, stojící vedle hlavního oltáře. Presbytář není od hlavní lodi oddělen vítězným obloukem, je pouze vyvýšen jedním schodem.

2. HLAVNÍ LOŽ⁸

Na přechodu presbytáře a hlavní lodi jsou na stěně umístěny dva orámované obrazy s nápisy nad obrazem i pod obrazem, zakoupené v roce 1885 prostřednictvím dárců. Pocházejí od malíře J. Herzoga z Plzně a znázorňují Josefa a Madonu.

Na levé boční stěně visí velký zarámovaný obraz posledního soudu mistra z Düsseldorfu. Je to dar kláštera v Teplé (červen 1928). Dříve tam visel obraz Stětí Jana Křtitele. Ten byl na nějaký čas umístěn pod hudební kůr v oltářním výklenku pro vojáky, kde se ale již nenachází. Na jižní stěně hlavní lodi je umístěn obraz sv. Rodiny, ve stejné výšce jako obraz na protější straně, ale v horším stavu. Obě stěny hlavní lodi, jižní a severní, nesou obrázky křížové cesty a navíc rovnoměrně rozmístěné konzoly s osmi barokními polychromovanými sochami. Jde o sochy sv. Norberta, Zikmunda, Aloise, Augustina, Antonína Paduánského, bl. Hroznaty a dvě sochy ve vstupních chodbách do hlavní lodi, sv. Jana Křtitele a sv. Jana Nepomuckého, obě na modrém pozadí. Součástí hlavní lodi je osm malých a patnáct velkých dřevěných lavic na každé straně a také malá bílá chórová lavice a dvě zповědnice.

V jihozápadní části lodi je v hlubokém výklenku další oltář, celý černý, a na jeho vrcholu je polychromovaná socha Panny Marie se zlatou svatozáří kolem celého těla. Vedle oltáře jsou dvě černé mramorové tabule se jmény lidí, kteří zemřeli během 1. světové války. Tento vojenský oltář z let 1916 – 1917, dar dětí z obce Úterý, slouží zároveň i jako pomník obětem války. Boční stěny hlubokého výklenku jsou pokryty dekorativními freskami s rostlinnými motivy.

Na západní stěně před čtvrtým oltářem a na úrovni zábradlí kruchty jsou na soklech umístěny dvě sochy. Na severní straně je to sv. Anna s Ježíškem a na jižní straně socha sv. Terezie z Lisieux. Obě sochy jsou orámovány železnou konstrukcí s žárovkami.

3. KRUCHTA

Kruchta je zděná, nahoru vedou z bočních stran vstupními chodbami dřevěné točité schody. Uprostřed kruchty jsou dřevěné funkční varhany, které se nepoužívají a na jejichž údržbu je uspořádaná sbírka občanským sdružením Bárt. Nad vstupními chodbami je další tribuna, ve stejné výšce jako tribuny v presbytáři. Mezi vstupní chodbou a tribunou je oválné okno, pravděpodobně mezipatro.

Historie

Farní kostel sv. Jana Křtitele patří k nejstarším kostelům klášterního území. Jeho existence se dokázala na základě listiny vystavené v roce 1233 německým řádovým komturem Rudigerem. V letech 1484 a 1445 se uvádí také jako farní kostel. Do roku 1439 zastával duchovní službu zřejmě jen farář. V letech 1552 až 1559 opat Jan krátce sjednotil dříve samostatný kostel v Křivcích s kostelem v Úterý. V roce 1646 obsadili panství v Teplé Švédové a poslali 300 jezdců do Úterý, Vidžína a Křivců. Přebývali tam několik týdnů, vyhnali faráře, zničili 4 vesnice v okolí a umožnili luteránským duchovním konat bohoslužbu. Když dostali posilu 800 mužů, z kostela udělali maštal, (P.Passauer). Při velkém požáru v roce 1694, kdy celé Úterý lehlo popelem, se stal obětí plamenů také dřevěný kostel a fara.

Obnova kostela proběhla v letech 1696 až 1698 umělecky založeným opatem Raimundem Wilferem II., a sice podle plánů mistra Kryštofa Dientzenhofera, prostřednictvím stavitele Wolfganga Braunbocka z Miesbachu (Horní Falc).

Zedníci stáli 6 000 zlatých, k čemuž hodně přispěl majetek kostela v Křivcích. Od roku 1945 se v Úterý vystřídalo 19 kněží.

Historie varhan, zvonů a hodin

Na kruchtě v kostele jsou jedny staré, cenné, v současnosti poškozené a nepoužívané varhany. Podle posudku organologa varhany pocházejí asi z roku 1700 – 1720. Autor nástroje není znám. Varhany měly původně jeden manuál s osmi rejstříky a pedál se dvěma rejstříky. Ve druhé polovině 18. století byly pravděpodobně rozšířeny o druhý manuál se čtyřmi rejstříky. Momentálně je rozebrán. Podle provedení lze soudit na práci zdejšího varhanáře Franze Prokopa Nolliho.

V dobách opata Reitenbergera a následujících opatů byly varhany opakovaně opraveny varhanářem Mullerem. Šlo o namáhavou a časově náročnou práci. Muller přitom použil fungující píšťaly malých varhan z kaple sv. Václava v Úterý, které byly již dlouho mimo provoz. Plánované pořízení nových varhan bylo kvůli válce zmařeno. Zvony nechal odlít opat Raimund Wilferd II. v Chebu. Ten větší praskl v roce 1755 při zvonění před bouřkou a byl v roce 1892 nahrazen zvonom z kláštera, který nesl letopočet 1696 a je věnován sv. Floriánu. Třetí zvon, ulitý 1699 na počest sv. Mikuláše, musel být za světové války odvezen. Namísto starých věžních hodin, které měly vykovaná kolečka a pouze jeden ciferník, pořídila obec v roce 1903 nové hodiny s bicím mechanismem a třemi ciferníky za 2 000,- Kč. V roce 1911 k tomu přibyl čtvrtý ciferník.

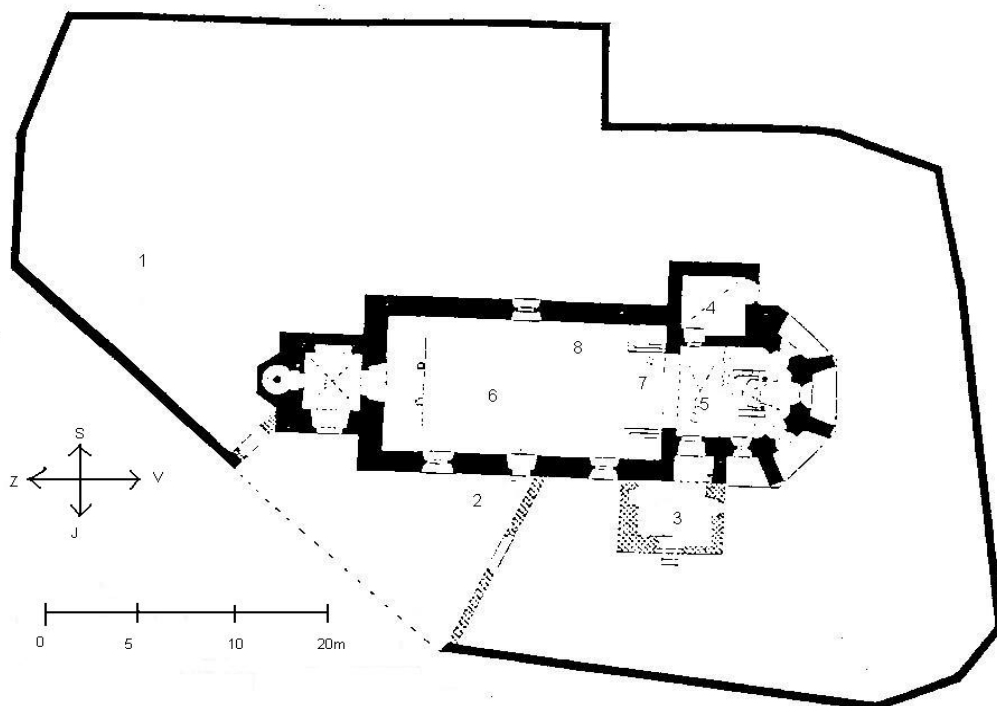
Současnost

Okolo kostela sv. Jana Křtitele v Úterý dnes již není hřbitov, protože byl zdevastován během 2. světové války, kdy byly náhrobky zasypány. Teď je hřbitov nad kostelem sv. Václava. Kostel je v současnosti, až na několik prasklin zasahujících ze stěn až do klenby, vcelku v dobrém stavu a každou neděli se v něm pořádají mše. Horší je to ale se stavem varhan. Jejich oprava a sanace proti dřevokaznému hmyzu je naléhavá. Poškození jednotlivých dílů, včetně píšťalového fondu, se však nejeví natolik těžké, aby nebylo možné veškerý historický materiál zachovat.

V posledních letech probíhá sbírka na opravu varhan, kterou pořádá sdružení Bárt a které se také účastní žáci ZŠ z Úterý. Z jejich obrázků kostela se vytvořily pohlednice, které jsou k dostání v místním obchodě. Výtěžek je věnován na opravu varhan v kostele. Ačkoliv sdružení Bárt funguje už několik let, stále se nepodařilo shromáždit požadovanou částku, která je vyčíslena na několik miliónů, protože se nejdříve musí opravit strop nad varhanami a pak teprve varhany.

Kostel je každoročně využíván jako koncertní síň plzeňským souborem. Sdružení Bárt by rádo využilo opravené varhany v kostele pro stejný účel. V minulých letech se kostel několikrát opravoval: 1990 – okna, 1995 – střecha, 1996 – věž, 1997 – omítka věže, 1999 – omítka kostela. Většina peněz na opravy byla věnována státem, protože v blízkosti Úterý má chatu jedna z poslankyň.

KOSTEL SV. JAKUBA VE VIDŽÍNĚ

Půdorys kostela sv. Jakuba ve Vidžíně

Exteriér¹

Kostel je na vyvýšeném místě, je obehnan kamennou polorozpadlou zdí, která byla nahozená omítkou, ale dnes je z velké části spadaná. Na jižní vchodové straně zed' chybí. Přístupovou cestu do kostela lemují javory. Byly zde dva vchody do hřbitova, které byly zdobeny sloupem s kamennými piniovými šiškami. Na každém sloupu byla jedna šiška. Dnes se zachovala pouze jedna z nich, která leží kus od sloupu. Do kostela se vstupuje z jižní strany² dřevěnými dveřmi s kamenným ostěním. Obdélníkové ostění má klenák se znakem Teplé a na obou stranách pod ušima volutu. Přes dveře se dává železná mříž. Nad dveřmi je menší půlkruhové okno s parapetem. Dále na východ je další půlkruhové okno, stejné jako nade dveřmi.

Na jižní straně ke kostelu přiléhá sakristie³ se čtvercovým půdorysem. Sakristie má zazděné dveře a jednoduché kamenné ostění. Do sakristie se vstupovalo po třech kamenných schodech.

Na východě je menší půlkruhové zamřížované okno s parapetem. Směrem na jih je výklenek vzniklý spojením opěrných pilířů a v něm zasazené hrotité okno. Pod oknem je mramorová do oranžova zabarvená deska s německým nápisem. Dále pokračují směrem na východ dvě hrotitá okna ve dvou výklencích. Mezi výklenky s okny je jeden výklenek bez okna.

Na severu je předsíň se zabeđeným půlkruhovým okénkem směřujícím na východ a pod okénkem jsou zabeđené dveře s jednoduchým rovným kamenným ostěním. Na severní stěně kostela je opět půlkruhové okno.

Na západní straně kostela se tyčí čtyřboká věž⁴, kterou v úrovni korunní římsy kostela také obepíná římsa. Na východní straně věže je menší půlkruhové zabeđené okno s kamenným ozdobným ostěním. Pod římsou na severní straně je náznak dvou zabeđených obloukových oken (díky opadané omítce jsou vidět náznaky oblouků z cihel). Nad římsou je zabeđené kruhové okénko a nad ním kamenná římsa, která obepíná opět celou věž. Nad touto římsou je zabeđené půlkruhové okno s kamenným ostěním. Ostění je hodně zdobené a má klenák. Na západní stěně věže je pod první římsou malé obdélníkové zasklené okénko. Nad druhou římsou je opět půlkruhové zabeđené okno s kamenným ostěním, klenákem a bohatým zdobením.

Na jižní straně jsou zabeđené dveře s rovným kamenným ostěním. Nade dveřmi jsou tři do pyramidy postavené kruhové otvory, pravděpodobně sloužící k větrání. Nad otvory je půlkruhové okno. Malé půlkruhové okno bylo delší, je vidět z opadané omítky. Druhá část je zabeđená. Mezi první a druhou římsou je zabeđené kulaté okénko. Nad druhou římsou je půlkruhové zabeđené okno s ozdobným kamenným ostěním jako na straně severní a západní. Na straně jižní je půlkruhové okno s parapetem jako nad vchodovými dveřmi.

Původně gotický kostel je přestavěn do barokního stylu. Má sedlovou eternitovou střechu. Na střeše nad presbytářem je železný kříž. Střecha na věži je zvonovitá bání, také s železným křížem na vrcholu. Věž má šindelovou střechu. Kostel má okapy v dezolátním stavu, ale okapy nejsou kolem věže. Okolo kostela byl hřbitov, ze kterého dnes zůstaly pouze rozpadlé náhrobky. Okolo celého kostela je opadaná omítka. Na některých místech je znatelná původní okrová – pískově žlutá barva. Na hřbitově u kostela stojí v západní části pomník se železným křížem, je ohraničen čtyřmi patníky, které byly zjevně dříve pospojovány řetězem.

Interiér

Do kostela se vstupuje z jižní strany. Kostel je původně gotický, jednolodní. Podlaha kostela je tvořena velkými kamennými bloky. Pětiboký presbytář je orientovaný na východ, se čtvercovou sakristií na jižní straně a na severní straně je dnes zabeđená předsíňka⁵. Ta ale z vnitřku kostela už není viditelná.

1. PRESBYTÁŘ⁶

Dřevěný hlavní oltář je raně barokní, pocházející z roku 1676. Jde o portálový, sloupový typ s hlavním obrazem sv. Jakuba, který je v současnosti na několika místech protržen. Po stranách je zdoben korintskými sloupy a sochami.

Po pravé straně je socha sv. Václava a po levé straně je socha sv. Norberta v téměř životní velikosti. Sochy jsou umístěny na konzolách pod baldachýny oltářních křídel, s anděly na úsecích štítu, s obrazem Immaculaty v bohatě

zdobeném nástavci. Celý hlavní oltář s výjimkou obrazů je sladěn do zlatobílé barvy. Je vyvýšen nad presbytář dvoustupňovým dřevěným podstavcem. Svatostánek je barokní, ručně vyřezávaný, s postranními dřevěnými baldachýny a s železným krucifixem na vrchu.

Na levé straně presbytáře vedle hlavního oltáře na úrovni mensy je malý obdélníkový výklenek, uzavřený starou ozdobnou mříží. Výklenek je tvořen kamenným gotickým ostěním a dovnitř je vsazena uzamykatelná dřevěná skříňka. Nejspíše sloužila jako sanktuárium. Po pravé straně hlavního oltáře je zazděný výklenek s pozdně gotickým ostěním.

Klenba presbytáře je sklenuta jedním polem křížové a jedním polem šestidílné klenby s hruškovými žebry, se svorníky a s jehlancovými konzolami. Stěny presbytáře jsou zdobeny, spodní část pod okny má bohatší liliovou výzdobu se základní barvou starorůžovou. Vrchní část používá jednodušší výzdobu, základní starorůžovou s černými křížky, která je dále použita na hlavní loď. Hlavní loď od presbytáře odděluje dřevěná zdobená mřížka vysoká přibližně 70 cm a jeden schod, který vyvyšuje presbytář. Je tam ještě další kamenný schod, který vyvyšuje část presbytáře s obětním stolem.

2. HLAVNÍ LOĎ⁷

Strop má neckovitou klenbu s namalovaným jetelovým křížem uprostřed a s kulatou dírou pro zavěšení lustru. Hlavní loď je od presbytáře oddělena vítězným obloukem, na jehož boku je umístěn krucifix lidového charakteru z 19. století. Na vrcholu vítězného oblouku je zdobený erb s písmeny IHS.

Na čelní stěně vítězného oblouku jsou umístěné dva boční oltáře. Jsou barokní, barevně sladěné do zlatobílé, panelové a zdobené akanty, rozvalinami a téměř na vrchu andílčími hlavičkami. Jsou původní z roku 1716. Původně byl součástí oltářů obraz, po kterém dnes zůstal pouze prázdný rám. Oba boční oltáře jsou vyvýšené nad hlavní loď dvěma dřevěnými schody. Oltáře byly původně daleko víc bohatě zdobené, ale dnes jsou rozebrané. Ze všech soch, co zde byly, se dochovala pouze jediná. Jde o sochu archanděla Michaela na levém bočním oltáři. Vedle levého bočního oltáře je umístěná dřevěná křtitelnice⁷ s řezbami akantových listů, dnes již bez víka, původně byla zamykatelná.

obrázek křtitelnice

Na severní stěně hlavní lodi je umístěna dřevěná barokní kazatelna⁸ se stříškou. Na stříšce kazatelny je umístěné boží oko se svatozáří. Malba na kazatelně je imitace mramoru.

členové skupiny kostely na kazatelně ve Vidzíně

Boční stěny hlavní lodi zdobí nástěnná malba. Jedná se o imitaci štukové arkády na ionských sloupech. Mezi okny na arkádách jsou namalované medailony s vázami. Celá stěna je laděna do starorůžové s malými černými křížky. Podél bočních stěn je umístěno 14 obrazů křížové cesty. Omítka presbytáře je vcelku zachovalá, na rozdíl od hlavní lodi, kde v dolních částech opadáva úplně a na severní straně zeleně plesniví. Celkem je zde 29 větších lavic a 2 menší a jejich podkladová deska je místy poničená. V zadní části kostela je na každé straně umístěna dřevěná, barokní, polorozpadlá zповědnice.

K točitým schodům do věže vedou dřevěné dveře, umístěné ve středu západní stěny kostela.

3. KRUCHTA

Do prvního a druhého patra kruchty vedou věží dřevěné točité schody, dnes již ve velmi dezolátním stavu.

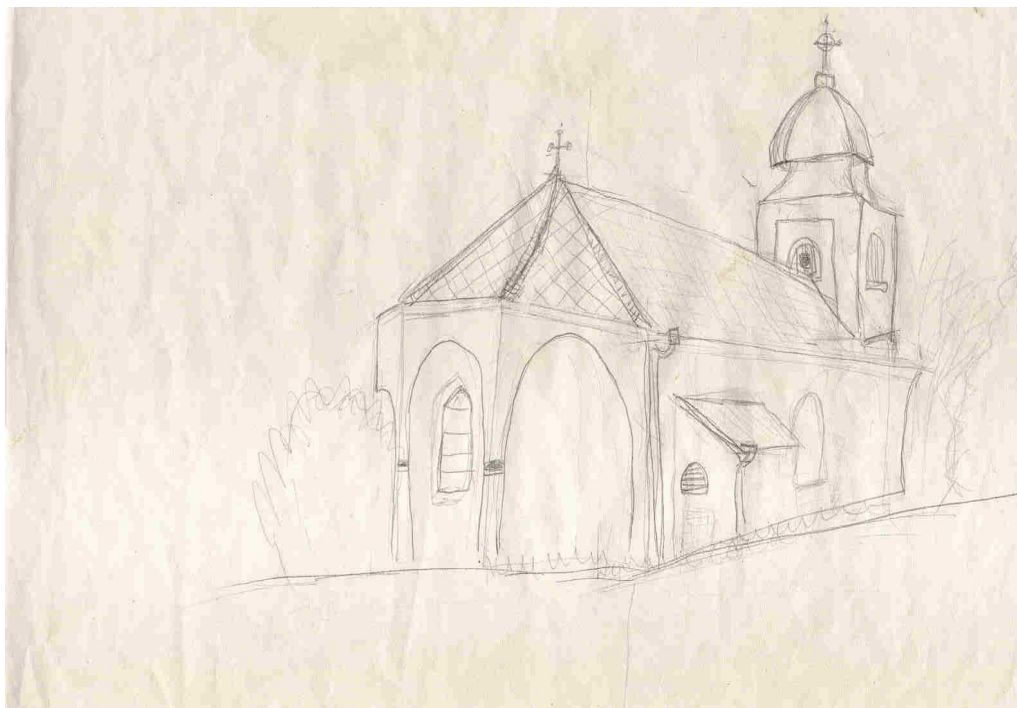
Varhany jsou až ve druhém patře kruchty. Jsou funkční, na ruční pohon, mají dvě části a v každé části jsou tři oddíly železných píšťal. Varhany jsou celé dřevěné, sladěné opět do červenobílé a po obou stranách každého oddělení jsou dřevěné ionské pilastry místy polychromované. Vedle varhan je dřevěná lavice na sezení. Varhany od schodiště odděluje dřevěná mříž.

Točité schodiště vede dále do věže, kde je umístěn velký železný zvon a dřevěný ruční strojek, který byl pravděpodobně součástí hodin.

Historie

Někdejší centrální obec Vidžín, původně Vojtěšín, existovala pravděpodobně již v době Lučanů a stezka sem vedla z lučanského střediska Žatce. V první polovině 13. století patřil Vidžín královně Konstancii, což byla matka přemyslovského krále Václava. Měl zde stát hrádek, jakubský kostel a také pivovar.

První zmínka o kostelu je z roku 1415, v době husitských válek byl poškozen. Loď s věží jsou z roku 1708, kdy byly také vyzdívkami vytvořeny výklenky mezi opěrnými pilíři. Pod farnost Vidžín dříve patřily obce Branišov, Nežichov, Dobrá Voda, Dřevohryzy, Prachomety a řada dnes již zaniklých vesnic jako Chvalice, Lstěné, Stará Ves a Němčice. První zmínka o varhanech je z roku 1717, v tomto roce byly vytvořeny loketským varhanářem Leopoldem Buckhartem. Předsíň pochází z roku 1856 od zednického mistra F. Fleschera.

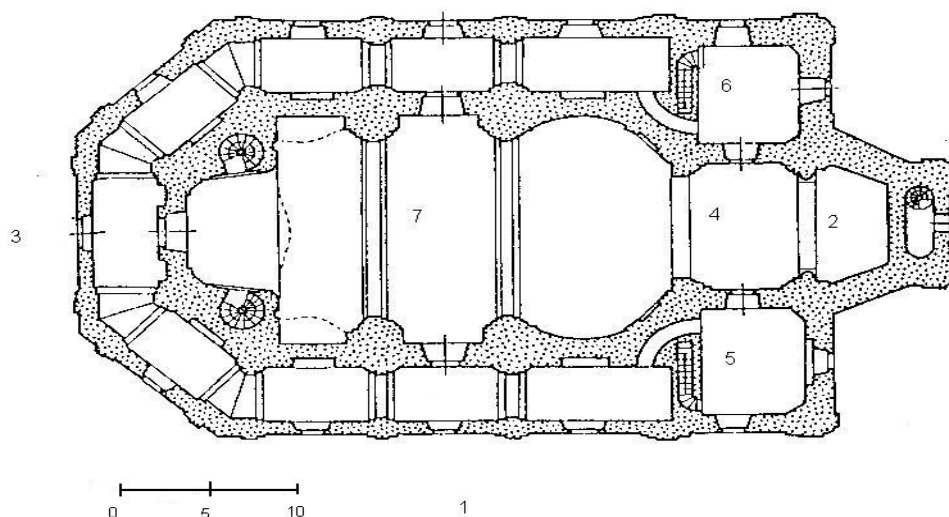

pohled na kostel

Současnost

V roce 1990 se zde konala poslední mše a od té doby se zde konají pouze Jakubské slavnosti. Před dvěma lety byla položena nová střecha. V nedávné době pan profesor Petera opravil varhany. O kostel se dnes stará klášter Teplá (vykopali odvodňovací vývod okolo kostela). Hřbitov je v dezolátním stavu, tak jako omítka a zídka okolo kostela. Kostel je vlhký až místy plesnivý, hlavně na stěnách. Mimo Jakubské slavnosti je kostel nepřístupný veřejnosti.

KOSTEL SV. BARTOLOMĚJE V PÍSTOVĚ

Půdorys kostela sv. Bartoloměje v Píšťově

Exteriér

Kostel je na menším kopečku. Do areálu kostela se vstupuje dřevěnými vraty. Vstup je orientován na jih¹. Do budovy kostela se vchází tmavě hnědými dřevěnými obdélníkovými dveřmi s kamenným ostěním. Ostění je s ušima. Před dveřmi je menší kamenný schod. Vedle dveří, vlevo na stěně jsou dvě náhrobní desky. Nade dveřmi a vlevo o kus dál na ambitu jsou dvě půloválná dřevěná zamřížovaná okna, nade dveřmi nasedá kamenné ostění. Okna jsou světle hnědě nabarvená. Dále napravo od dveří je o něco větší půlkruhové zamřížované okno, taktéž světle hnědé s kamenným ostěním. Na hlavní lodi jsou tři stejná půlkruhová větší dřevěná okna, zasazená ve výklencích, natřená tmavě hnědou barvou. Stěna je členěná pilastry.

Dále je na jižní stranu orientovaná sakristie. Sakristie má menší okno, které je opět světle hnědé s kamenným ostěním. Nad menším oknem ve výšce střechy ambitu je zelená římsa, na které jsou tašky. Nad římsou je velké, půlkruhové okno, tmavě hnědé. Na celé jižní straně (na ambitu) jsou náhrobní desky. Na východní straně sakristie je malé půlkruhové, zamřížované, světle hnědé okno s kamenným ostěním. Pod oknem na obou stranách jsou náhrobní desky. Na jižní straně (pod věží) je dřevěný kříž s plechovou stříškou. Nad křížem ve výklenku je velké půlkruhové tmavě hnědé okno, kterým je vidět dovnitř na hlavní oltář. Nad oknem

se do výše tyčí čtyřboká věž². Na věži ze strany jižní, východní a severní jsou tři okna. Menší oválné, nad ním velké půlkruhové dřevěné s kamenným ostěním a kanálkem. Nad půlkruhovým je malé, obdélníkové okno.

pohled na vstupní schodiště do kostelní zahrady

Na východní straně věže jsou dveře. Dveře jsou hnědé, dřevěné s kamenným ostěním, které má uši. Nade dveřmi je již zmíněná zděná římsa s taškami, která obepíná skoro celý kostel mimo přízemní ambit. Nad římsou s taškami jsou dvě kulatá dřevěná okna. Opět členěné pilastry a nad okénky zděná římsa. Ze strany severní je půloválné, dřevěné velké okno. na stranu východní jsou dřevěné dveře s kamenným ostěním s ušima, které vedou do předsíně. Vedle dveří je menší cedule – výšková značka.

Na straně severní je půlkruhové, dřevěné zamřížované okno s kamenným ostěním. Nad oknem je větší půlkruhové tmavě hnědé okno ve výklenku. Na přízemním ambitu jsou ze strany severní tři půlkruhová, zamřížovaná, světle hnědá okna s kamenným ostěním jako na straně jižní. Pod jedním z těchto oken zjevně dříve byly dveře. Nad ambitem jsou opět tři velká, půlkruhová, tmavě hnědá okna jako na straně jižní, ve výklencích. Ze strany severozápadní je menší půlkruhové dřevěné okno, které je zamřížované a má kamenné ostění (je na přízemním ambitu). Nad ním je opět velké půlkruhové okno ve výklenku.

Na straně západní jsou dřevěné dveře s kamenným ostěním a nad nimi menší půlkruhové okno, jehož ostění nasedá na dveře a nad ním mezi pilastry je velké půlkruhové okno. Na jihozápadě je menší půlkruhové, dřevěné, zamřížované okno s kamenným ostěním. Nad okénkem je velké půloválné dřevěné okno ve výklenku jako na straně severozápadní.

Areál kostela je ohraničen kamennou, na některých místech polorozpadlou zídka se třemi vraty. Zídka je různě vysoká. Jedny vrata jsou na jihu, druhá na východě a třetí na západní straně. K vratům na jih vedou schody. Jakoby v průčelí schodů je ve výklenku socha Panny Marie. Schody jsou z obou stran. Okolo kostela je velmi udržovaný, zachovalý hřbitov, jen některé náhrobky jsou spadané. Po celém obvodu kostela je zděná podezdívka vysoká asi 50 cm. Kostel je mimo presbytáře obehnán přízemním ambitem. Kostel má plechovou, černou, sedlovou střechu s vikýři. Má dvě věžičky s lucernami, které mají měděnou střechu. Na vrcholu obou věžiček je dvojitý kříž. Věž hlavní má cibulovitý tvar.

Kostel má na přízemním ambitu okapy s vývody. Vývody vedou do kamenného žlábků, hlavní vývod nemá okapy. Kostel byl původně gotický, potom přestavěný do barokního stylu. Střecha byla v roce 1987 opravována. Omítka je silně opadaná, na některých místech je vidět původní písková-běžová barva kostela. Možná byla žlutá barva a pilastry byly bílé. Sakristie je porostlá břečťanem (ne celá). V severní části hřbitova u kamenné zídky je zarostlá plocha, kde jsou rozbořené zdi. Domníváme se, že tu dříve byla márnice a opravdu tady ještě v 19. století stála. Zajímavostí tohoto kostela je, že sanktusníková věž je nad kůrem, hlavní věž nad presbytářem.

Interiér

Hlavní vstup do kostela vede ze západní strany². Kostel je původně pozdně gotický z roku 1359, okolo roku 1473 byl zničen požárem a nově vystavěn v barokním slohu 1750 – 65. Do kostela je zavedena elektrika. Kostel je jednoduší s obdélníkovou lodí a skosenými západními rohy a na celou hlavní loď nasedají přízemní ambity. K trojboce uzavřenému presbytáři přiléhají po obou stranách prostory sakristie a předsínky, s oratořemi v patrech. V úrovni oratoří jsou po každé straně dva zaoblené výklenky, zřejmě na sochy

Stěny uvnitř lodi člení mohutné pilíře s pilastry a mohutnou bohatě profilovanou a zalamovanou římsou. Pilastry mají zdobené hlavice. Kostel dělá dojem honosného a bohatého díky množství imitací mramoru a zlaceného nátěru, přitom je většina jeho mobiliáře dřevěná a sádrová.

1. PRESBYTÁŘ³

Presbytář je od hlavní lodi oddělen dřevěnou zdobenou mřížkou imitující mramor a je vyvýšen nad hlavní loď jedním kamenným schodem. Dále presbytář od hlavní lodi odděluje půlkruhový vítězný oblouk. Stejný oblouk, navíc nesený sloupy, odděluje i závěr presbytáře. Klenba presbytáře je sklenuta dvěma poli. Jsou na ní fresky z legendy o sv. Bartoloměji.

pohled na hlavní oltář

Hlavní oltář je barokní z roku 1760, je celý dřevěný s hnědobílou malbou imitující mramor. Hlavní obraz oltáře znázorňuje sv. Bartoloměje, obraz má po každé straně dva korintské sloupy a dvě výrazně dynamické sochy. Na pravé straně jsou to sochy sv. Jana a Prokopa, na levé straně stojí sochy sv. Pavla a Vojtěcha. V horní části hlavního oltáře je dřevěné portálové retabulum. Okolo celého nástavce je zlacená svatozář. Uprostřed nástavce je v šesticípé hvězdě oválný orámovaný obraz Panny Marie kojící Ježíška a po stranách jsou sochy sv. Vavřince a Floriána, bl. Hroznaty a Zdislavy. Sochy a celý nástavec s výjimkou obrazu Panny Marie je polychromován bílou a zlatou barvou.

Součástí hlavního oltáře je samozřejmě mensa, která částečně podpírá svatostánek se zlaceným trojdílným otáčejícím se vnitřkem. Svatostánek je zabudován do hlavního oltáře. Hlavní oltář je vyvýšen nad presbytář třemi dřevěnými stupni, je sladěn do hnědozlaté barvy a má rozlehlou portálovou architekturu. V drobných kartuších ve spodní části hlavního oltáře je na pravé straně nápis ALTANE a na levé ho nelze přečíst. Základ mensy je kamenný, v jeho středu je zasazena mramorová ostatková deska. Domníváme se, že oltář postrádá některé zdobné plastické prvky.

V přední části presbytáře na vyvýšeném dřevěném stupni je umístěn obětní stůl, také ze dřeva. Součástí presbytáře je dřevěný ambon se zlaceným vyřezáváním a ozdobné polstrované křeslo s jednoduchým křížem na vrchu a červeným potahem.

Po pravé straně presbytáře se vstupuje do sakristie⁴ a po levé straně jsou dřevěné vykládané dveře s intarsií čtyř šesticípých hvězd. Tyto bohatě zdobené dveře vedou do předsínky.

Předsínka⁵ má křížovou klenbu bez žeber. Na místě žeber protínají klenbu široké pásy, na západní straně je ještě jeden pás do klenby vložen. Ve vrcholu klenby je štukované boží oko se svatozáří v trojúhelníku. Z předsínky a ze sakristie vede půlkruhová ambitová chodbička. Na východní stranu předsínky je zvenku samostatný vstup dřevěnými dveřmi, na severní straně je půlkruhové zamřížované okno, stejně jako v sakristii. Od výšky 150 cm je zeď natřená starorůžovou barvou, stejně jako v presbytáři a v sakristii. Na klenbě je použito štukování na ohraničení a pásy. V předsínce jsou dřevěné desky a starý velký oltářní stůl. V severně umístěné oratoři jsou volně postavené některé části inventáře kostela, např. bílé máry, části dřevěných lavic, obraz Ježíše Krista zarámovaný ve skle, kněžské hole a dřevěný kříž, kde byl nejspíš dříve upevněn korpus Krista.

Na klenbě obou oratoří jsou opět fresky z legendy o sv. Bartoloměji a v jižně umístěné oratoři jsou kusy dřevěných skříní s oblečením. Na severní straně levé oratoře je okno a na jižní straně pravé oratoře je taktéž okno. Podlaha presbytáře je kachličková s jednoduchým květinovým vzorem červenožluté a podkladovou barvou bílou. Zděné zábradlí oratoří je zdobeno štukovými ornamenty v jednotlivých polích. Uprostřed severní stěny nad vstupem do předsínky je kamenná konzole, na kterou nasedá zábradlí. Po stranách jsou drobné kamenné konzolky.

2. HLAVNÍ LOŽ⁶

Hlavní loď je od presbytáře oddělena vítězným obloukem. Po levém boku vítězného oblouku je umístěna kazatelna. Nad vítězným obloukem je erb tepelských premonstrátů orámovaný plastickým kamenným zdobeným rámem. Na čelních stěnách vítězného oblouku jsou umístěny dva barokní dřevěné boční oltáře. Pilíře lemující boční oltáře mají kromě rovných říms plastickou mohutnou volutu, dělající dojem portálového nástavce.

Boční oltáře jsou si hodně podobné s tím rozdílem, že na pravém bočním oltáři chybí hlavní obraz, kde byla znázorněna smrt sv. Josefa. Po boku chybějícího obrazu stojí sochy sv. Vendelína a Anselma. Na bílém ubruse přehozeném přes mensu je nápis: „, St. Joseph, bitte fur uns!“ Na vrcholu bočního oltáře chybí část vyřezávaného zdobeného prvku. Uprostřed levého bočního oltáře nahrazuje ve vitrínce sošku Milostné Panny Marie Karmelské pouze její fotografie. Po jejích stranách jsou sochy sv. Jáchyma a Anny. Na bílém ubruse přehozeném přes mensu je ozdobný nápis: „,Nebe a země pomínou, ale slova Tvá nepomínou.“ Součástí levého bočního oltáře je zabudovaný otevíratelný svatostánek. Dvířka svatostánku pravého bočního oltáře jsou slepá, nedají se otvítat, protože tam svatostánek není. Je to pouze optický klam. Oba boční oltáře jsou barokní, portálové a barevně sladěné do zlatobílé s hnědým podkladem, je to opět malba imitující mramor. V horní části nástavce jsou dvě bílé andělčí hlavičky. Ve středu nástavců bočních oltářů je dřevěná bílá holubice se svatozáří.

Kazatelna je umístěna po levém boku vítězného oblouku. Do kazatelny se vstupuje po deseti dřevěných schodech dřevěnými dveřmi z předsínky. Kazatelna je celá dřevěná, barevně sladěná do hnědé se zlatobílou barvou, je to stále tatáž malba imitující mramor. Na čelní stěně kazatelny je v kartuši dřevěný reliéf natřený na bílo, který znázorňuje dva sedící muže s knihami. Na stropě stříšky kazatelny chybí holubice, zbyla jen svatozář. Na stříšce dále chybí ozdobné prvky.

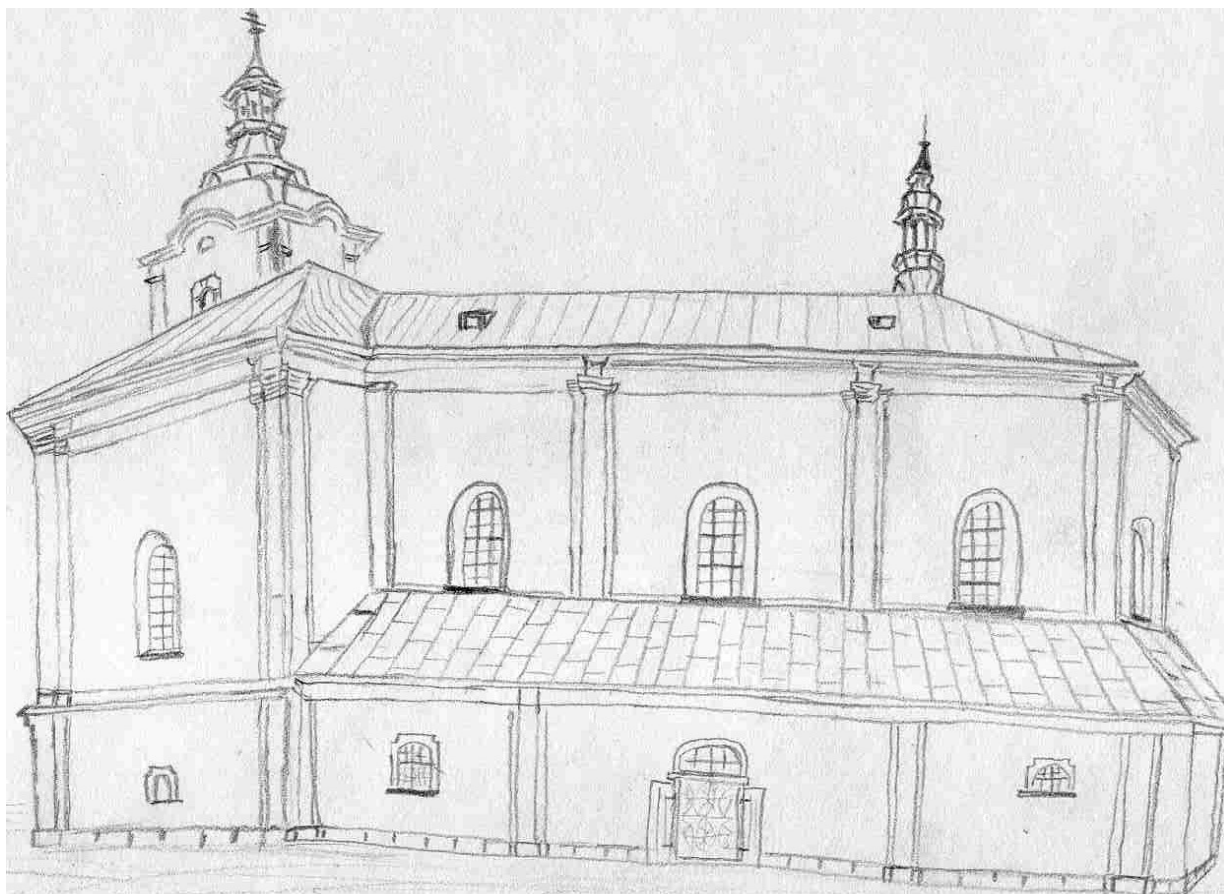
Pod kazatelnou je kamenný sloup, zvaný almužnový, sloužící původně jako pokladnička s malým železným ozdobným uzamykatelným víkem s nerozlučitelnými vzory a nápisy s vrypy (X, písmena...). V hlavní lodi jsou po severní i jižní straně sochy čtyř církevních otců – sv. Ambrož, sv. Jeroným, sv. Augustýn a Řehoř Veliký, které jsou polychromované v životní velikosti. Po celé hlavní lodi je rovnoměrně rozmístěno 40 stejných dřevěných lavic, s ozdobně vyřezávanými boky.

Součástí hlavní lodě jsou také čtyři na dřevěné tyči pověšené procesní látkové korouhve s namalovanými obrazy svatých a dvě na dřevěných tyčích umístěné lucerničky. Po pravé straně pravého bočního oltáře je polychromovaný dřevěný krucifix v životní velikosti se sedmiboletnou Pannou Marií obklopenou sedmi meči. Podlaha hlavní lodi je z opracovaných kamenných desek. Ze středu první fresky za presbytářem je zavěšen skleněný lustr s umělohmotnými svíčkami na elektriku. Na klenbě jsou čtyři fresky z legendy o sv. Bartoměji, na každém klenebním pásu až po varhany je jedna freska. V klenbě hned za presbytářem jsou v rozích fresky čtyř evangelistů na oblacích, tentokrát štukově neorámované. Vpravo odzadu je v každém rohu postupně Marek, Lukáš, Jan a Matouš.

3. AMBIT⁷

Boční vstupy do ambitů z hlavní lodi mají různá kamenná barokní ostění a dřevěné výplně jako hlavní vstup. Ambity jsou kolem lodi spojené se sakristií a předsíňkou v síle zdi, sklenuty plackami a zdobeny výrazně realistickými, až žánrově hovornými freskami o úctě a zázracích zdejší sochy Panny Marie Karmelské. Vlevo na čelní stěně severní strany je iluzivní freskový oltář s obrazem sv. Antonína Paduánského s točitými sloupy. Vpravo, v jižní části je závěr ambitů upraven v kapli padlým za první světové války okolo roku 1918. Po celém ambitu jsou rozmístěny obrazy křížové cesty a několik dřevěných zpovědnic. Stěna společná pro ambit a hlavní loď je členěná v každém poli jedním výklenkem, do kterých jsou umístěny zpovědnice.

Pilíře a přechody jsou zdobeny malbami imitujícími mramor a štukovou výzdobu. Po celém ambitu jsou fresky v mnohem horším stavu než v hlavní lodi. Díky ambitu je možné do kostela vstoupit dvěma dveřmi z bočních stran kostela s kamennými rovnými barokními ostěními. Vedle pravého bočního vchodu vedle zpovědnice je umístěna kamenná, dříve nejspíš venkovní socha bez hlavy a ruky ve výklenku pod termálním oknem. Celý ambit je sladěn do žluté barvy.

celkový pohled na kostel

Historie

První zmínka je z roku 1359. Kolem roku 1473 byl kostel nově postaven. V roce 1495 byl kostel zničen požárem a v letech 1746 – 50 snesen a později nově vystaven v barokním slohu v letech 1750 – 65. Konaly se zde pohřby a svatby z celého širého okolí. V areálu pístovského kostela byla dříve márnice. Ve vesnici byl klid až do dubna roku 1945. Někteří z místních vesničanů se ze strachu schovali do věže kostela. Zvenku na ně však útočili Američané a kostel dostal zásah granátem do zadní části lodi, kde se vytvořila prasklina, která poškodila vnitřní fresku. Jedna statečná žena však vylezla na věž s prostěradlem na tyči a začala s ním mávat. Díky ní Američané poznali, že je konec války, a přestali útočit. Kostel se tak zachránil. V roce 1987 zde byla položena nová střecha. Kostel byl již několikrát vykraden a jednou se dokonce pokoušela romská skupina o ukradení cca 2 m plechové střechy. Policie je však zadržela.

Současnost

Pístov je malá ves na vysokém kopci. Na vrchu uprostřed vsi je jako krásná dominanta krajiny zdaleka viditelný poutní kostel sv. Bartoloměje. Kostel je ve velice zachovalém stavu, kolem kostela je hřbitov, který je rovněž udržovaný,

s množstvím starých německých náhrobků. Na požádání je kostel přístupný veřejnosti prostřednictvím ochotného správce. Dodnes se zde konají Bartolomějské pouti.

Pověst

V 11. století, kdy vládl vladyka, se udál tento příběh: Vladyka měl milenku, která pracovala na statku. Kvůli tomu, aby si rozšířil panství a pomohl si k většímu majetku, si vzal bohatou kněžnu. Téže noci po svatbě vyhořel celý vladykův statek. Podezření pochopitelně padlo na milenku. Milenka ze strachu utekla k pístovskému kostelu. Hledali ji a nakonec ji našli, jak pláče u hrobu své matky. Odvlekli ji k jámě, kterou předtím vykopali, a tam ji propíchlí kulem a jámu zahrabali. Jako důkaz její nevinnosti vyrostla jednoho dne ze suchého kůlu lípa, která tam ještě nedávno stála.

KAPLIČKA V ÚTERÝ

Kaple je zděný, žlutě omítnutý válec s dvěma obdélníkovými nástavbami v zádech. Do kaple se vstupuje po dvou kamenných schodech do dřevěných dveří, které se skládají ze dvou částí, jsou natřeny světle hnědou barvou a na prosklené horní části dveří je železná černá mříž ve tvaru různých obloučků a oblín. V části obou zamřížovaných oken je železný andělíček natřený zlatou barvou. Na každé straně dveří stojí zdobený sloup, pravděpodobně ionský, natřený na světle žluto. Okolo nejsvrchnější části dveří je zděné, květy zdobené ostění, které spojuje oba sloupy jako most.

Nad sloupy je obdélníkový stupínek s římsou, která je pokryta střešním materiálem, je tlustá cca 20 cm. Toto celé je zahrnuto v pětiúhelníku složeném z obdélníku a trojúhelníku, ve vrcholu trojúhelníku stojí dřevěný kříž se dvěma přepážkami a se zdobením v dolní noze. Na obou ramenech trojúhelníku je vystouplý obloučkový vlys a ve středu trojúhelníku je znak ve tvaru trojlístku. Na pravé i levé straně od dveří jsou tři malá oblouková okénka o velikosti asi půl metru. Nad okny je opět obloučkový vlys, nad kterým je okap. Kaplička má po celé své délce asi půl metru širokou zděnou podezdívku v tmavě hnědé barvě, je to

stejná barva, jakou má plechová střecha. Zezadu je opět onen pětiúhelník, ale bez zdobení, pouze na sebe dva pětiúhelníky přiléhají: menší a větší. Rozdíl mezi nimi je přibližně metr. Na větším pětiúhelníku je malé kulaté zabedněné okénko o průměru přibližně půl metru. Kaple vypadá velice nově. Byla opravena v roce 2001. Je postavena v pseudorománském slohu.

KAPLE POD KŘIVCEMI

Exteriér

Kaple má čtvercový půdorys. Na jižní straně je železná mříž se zámek. Kaple má kamennou podezdívku ze strany jižní, východní a západní. Ze strany severní je jen bílá stěna. Kaple je vyvýšená jedním schodem. Na straně západní je zamřížované menší okno. Kaple má plechovou střechu (cca 1 m vysokou). Ze střechy se ze špičky tyčí nepravidelný kužel. Střecha má tvar pravidelného čtyřbokého jehlanu. Celá kaple má bílou barvu. Kaple je postavena na okraji lesa. A zjevně byla postavena okolo roku 1940.

Interiér

Kaple má naproti dveřím na severní straně dřevěný, poměrně velký kříž. Pod křížem je místo na odklad květin. Na východě je výklenek s velkým růžencem, pod výklenkem je náhrobní deska dvou Němců: Karla a Aloise Zeibigů, Karl 1. 11. 1909 – 7. 12. 1994, Alois 6. 8. 1912 – 2. 2. 1942. Na jihu je dřevěná tesaná nádoba (s obrázkem Panny Marie) na svěcenou vodu. Na západě je menší zamřížované

okénko a pod ním opět náhrobní deska: HIER RUHT IN GOTT, jméno: Theresia Meitner geb. Zeibig 8. 4. 1908 – 25. 6. 1949 a Sudetenl. Kaple má cihlovou podlahu, asi byla postavena pro výše uvedené Němce.

A jak se ke kapli dostanete?

Z Bezdrůžic po modré turistické značce okolo Nezdického potoka. Kapli uvidíte po levé straně (na okraji lesní cesty).

KAPLIČKA PŘED VÝŠKOVICEMI

Kaple stojí u Kosího potoka. Je velmi jednoduchá a stojí vpravo proti proudu potoka. Je vysoká cca 2 m. Je zděná, na bílo natřená. Uprostřed kaple je půlkruhový výklenek, ve kterém je váza. Nad výklenkem je dřevěné červené srdce, probodnuté zlatým dřevěným křížem. Kaple má zkosenou střechu s taškami. Před kapličkou je na zemi kamenná deska. Jak jsme již zmínili, kaple je jednoduchá mimo zdobené srdce s křížem. Stojí na okraji lesa.

POMNÍK SV. MARTINA

Na rozcestí mezi Martinovem, Pístovem a Vlčovicemi je pomník. Půlkruhový pomník má malou měděnou stříšku s malým křížkem na vrcholu. Na půlkruhovém pomníku je malý výklenek s barevným reliéfem, kde je vyobrazen sv. Martin na bílém koni. Pod obrázkem je napsán rok 2002 ve kterém byl reliéf vytvořen. Autorem reliéfu je V. EIBL – sochař z Pístova. Na východě (zezadu pomníku) je prázdný výklenek. Kolem pomníku je nízké dřevěné zábradlí a jeho součástí jsou čtyři podpůrné kovové sloupky. Uprostřed ohraničení roste tráva.

POMNÍK U PÍSTOVA

Pomník je kamenný, dole je obdélník a v něm nečitelný nápis. V horní části pomníku je taktéž nečitelný nápis, na jehož konci je letopočet 1885. Nahoře je ozdobný půlkruh s plastickým vyobrazením božího oka. Nahoře je kus ulomeného železného kříže a na každé straně je jeden malý kamenný váleček, v jehož čele je plastický motiv květiny. Ze zadní části pomníku je taktéž nečitelný nápis. Všechny nápisy jsou vtesány do pomníku. Pomník měří 160 cm.

POMNÍKY VE VÝŠKOVICÍCH A U TEPLÉ

Ve Výškovicích stojí dva pomníky, které dnes nejsou udržované. Jedná se o holé podstavce s téměř nečitelnými nápisy ve spodní části. Podobný pomník jsme našli i u Teplé.

BOŽÍ MUKA U BETLÉMA

Památný sloup stojí po pravé straně silnice když jdete do kláštera z Betléma. Je vysoký cca 2, 5 m. Je kamenný. Má po všech čtyřech stranách nápis. Ve spodní části na každé straně jsou voluty. Zezadu je nápis : *BIESESTA TVEWVP DEGENA INDERCE STAL TU ER ALTEN BERE ITS SCHRUHAF TENVOY JAHRE 1586 NEVERRICH TETIM JAHRE 1913*. Hlavní část je osmiboká na čtvercovém podstavci. Nahoře jsou nápisy, které se nedají přečíst. Vrchní nástavec je čtyřboký a na každé straně je kamenný reliéf : vepředu jsou dva andělé nesoucí na roušce hlavu Krista. Pod tím je nečitelný nápis. Po pravé i levé straně je reliéf ukřižování Krista. Vzadu je kamenný reliéf : jeden anděl nesoucí na roušce hlavu Krista. Domníváme se, že nahoře byl dříve kříž.

MOHYLA NAD PÍSTOVEM

Když jedete do Pístova z Martinova je areál mohyly po levé straně. Za Pístovem mezi ohradami je cesta. Po cestě přijdete k ceduli, která hlásá : *UCTĚNÍ PAMÁTKY 68 VĚZŇŮ, OBĚTÍ FAŠISMU, KTEŘÍ ZAHYNULI 21. 4. 1945 NA POCHODU SMRTI Z LENGENFELDU DO KONCENTRAČNÍHO TÁBORA FLOSSENBURG*. Cedule stojí před oploceným areálem, ve kterém je mohyla, vysoká cca 4 – 5 m. Když vstoupíte, může vám areál připadat jako park nebo okrasná zahrada. Mohyla je bílá kamenná a je na vyvýšeném kamenném černém pódiu. Na kamenném pódiu je deska s nápisem : 21. 4. 1945 a pod tím LIDÉ, BDĚTE! Na kamenném pódiu za mohylou, je malá kamenná deska a na desce napsáno : 25. 7. 1965, pravděpodobně se jedná o datum postavení mohyly. Na vrcholu mohyly je jednoduchá trnová kytice spletena ze dvou drátů. Vedle mohyly na levé straně stojí menší černý kamenný sloup, na kterém je menší kovová miska, natřená šedivo-stříbrnou barvou, v misce je voda. Tato miska je

nejspíš místem pro květiny. Po obou stranách mohyly stojí dva bílé stožáry, asi sloužící na vlajky. Na pravé straně od mohyly je bílý ozubený půlkruh, prostoupený tyčemi. V pravé části areálu je ukryta černá náhrobní deska, na které je napsáno: Karl Greff 22. 7. 1865 – 19. 7. 1959 a Katerina Greffová rozená Duchánková 7. 11. 1858 – 20. 3. 1964. Hrob obrůstají dva jehličnaté stromy.

PŮVODNÍ HROB NAD MOHYLOU

Nad areálem mohyly, vedou schody k ohraničenému PŮVODNÍMU HROBU OBĚTÍ II. SVĚTOVÉ VÁLKY. Uprostřed ohraničení stojí černá železná tyč se stříbrnou cedulí. Okolo cedule je opět trnová květina ze dvou drátů. Původní hrob stojí v malém lesíku a okolo je tráva. Ohraničení má čtyři strany a $\frac{3}{4}$ jedné strany je otevřené.

SVATÝ VOJTĚCH

Vesnička Sv. Vojtěch byla založena na místě, kde podle pověsti krátce pobýval český světec Vojtěch při svém návratu z Říma koncem 10. století. Toto místo bylo uctíváno, stalo se místem poutním a těšilo se u lidí velké vážnosti. Nejdříve zde stávala kaplička, která byla kolem roku 1589 restaurována a v téže době byl postaven i kostel sv. Vojtěcha. Velkou měrou se o to zasloužil tepelský opat Matyáš Göhl. V dalším období byl kostel opravován, rozšířen o věž a v roce 1732 opatřen novým oltářem. V rozích kostelní zahrady stávaly sochy čtyř českých světců : sv. Václava, sv. Víta, sv. Jana Nepomuckého a sv. Prokopa. V průběhu 17. století se vesnička začala rozrůstat. V rámci svatovojtěšského kultu sem každý rok mířila početná procesí poutníků ze širokého okolí a hlavně z tepelského kláštera. Průvod v čele s opatem a řeholníky sem přicházel vždy o svátcích sv. Vojtěcha a sv. Anny. V roce 1838 byla ve společné budově zřízena škola a fara. Obec měla svůj malý hřbitov, kde byli pohřbíváni i lidé z okolních obcí: Bezvěrova, Mrázova a Beranovky. Zasluhou převora Heřmana Josefa Tyla se opět po odsunu Němců, konala procesí poutníků z kláštera. Násilné obsazení tepelského kláštera čs. armádou v dubnu 1950 znamenalo pro Svatý Vojtěch zrušení farnosti a tím pozbyl významu i kostel. Opuštěné usedlosti byly vyrabovány a v kostele si tehdejší statek Boněnov ustájil dobytek, jak vzpomínají pamětníci. V roce 1959 přišel jako poslední na řadu kostel. Bez jakéhokoliv stavebně – historického průzkumu a s jednoduchým odůvodněním, že nemá žádnou historickou hodnotu, byl vojenskou technikou rozstřílen a srovnán se zemí. Z vnitřního vybavení se pravděpodobně nezachránilo vůbec nic. Naštěstí zůstaly svého osudu ušetřeny sochy českých světců. Poté, co je silně poškodil jeden traktorista, byly odtaženy k rozcestí u Bezvěrova a převezeny do tepelského kláštera. Opravené sochy může dnes návštěvník kláštera spatřit v rajské zahradě prelatury. Nedaleký hřbitůvek je též zdevastovaný a dokonce na něm stojí posed. Takto tedy skončila bezmála tisíciletá historie poutního místa Svatý Vojtěch. Zůstávají vzpomínky...

Kamenné kříže

Důvod vzniku kamenných křížů je spjat s křesťanstvím. Kamenné kříže jsou vytvořeny z jednoho kusu kamene. Ztvárnění křížů vypovídá o dovednosti jednotlivých tvůrců. Na našem území nese většina křížů text nebo obraz. Kamenné kříže mají spoustu vysvětlení, proč se stavěly, v odborné literatuře se např. uvádí: pamětní význam, smírčí význam, hraniční znamení, misijní původ, symboly rekatolizace a znamení u cest.

Nejstarší typy kamenných křížů jsou: křížový kámen, kruhová stéla.

Prastarý symbol kříže v mnoha obměnách se stal symbolem křesťanského myšlení. Drobná památka civilizačního působení u nás je nazývána Smírčí kříž.

Mezi nejstarší kříže u nás patří kříže latinského typu. Jako první upozornil na vazbu mezi kamennými kříži a smírčími kříži v roce 1900 Franz Wilhem.

Závěry

Celkem se nám podařilo zdokumentovat 4 kostely a 11 menších sakrálních památek v mariánskolázeňském kraji. Všechny tyto kostely spravuje klášter premonstrátů v Teplé. Jde o kostel sv. Martina v Křivcích, kostel sv. Jana Křtitele v Úterý, kostel sv. Jakuba ve Vidžíně a kostel sv. Bartoloměje v Pístově.

Námi zdokumentované kostely jsou v této oblasti nejzachovalejší, ale stejně se jim nedostává takové péče, jak je to v jiných krajích naší republiky typické. Samozřejmě se zde vyskytují velké sakrální památky vysoké umělecké hodnoty, ty ale nebyly naším cílem, viz klášterní kostel v Teplé, nebo Mariánské Lázně.

Většina místních obyvatel nejeví zájem o provoz kostelů, a proto je náročné zajistit potřebné opravy a finanční prostředky. Jenom díky pár nadšencům jsou některé kostely opečovávány. Při našich výzkumech jsme se setkali u místních lidí spíše s nezájmem o naši práci. Vzhledem k historii tohoto kraje je to však pochopitelné, protože zde neexistuje dlouhodobější vztah místních lidí k jednotlivým památkám.

Kostel v Křivcích se již dnes nepoužívá a není přístupný veřejnosti. Vzhledem k tomu, že je poškozena střecha, kterou zatéká dovnitř, a místní obyvatelé nemají zájem o opravu kostela, je zřejmé, že se kostel začne pomalu rozpadat.

Kostel v Úterý je velice zachovalý a konají se zde každý týden bohoslužby. Až na několik prasklin zasahujících ze stěn do klenby je ve velice dobrém stavu. Pouze varhany nejsou plně funkční. V minulosti byl kostel již několikrát opraven.

Kostel ve Vidžíně je v částečně dobrém stavu. Pouze stěny jsou vlhké a zesponu plesnivějí. Před dvěma lety zde byla položena nová střecha, která zaručuje ochranu před deštěm. Kostel není přístupný veřejnosti, kromě Jakubských slavností, které se zde konají jednou za rok.

Kostel v Pístově je velmi zachovalý a kolem kostela je hřbitov, který je rovněž udržovaný. Dnes se zde konají pouze Bartolomějské pouti. Kostel je přístupný veřejnosti prostřednictvím místního správce.

Drobné sakrální památky

Menší část námi vybraných sakrálních památek již není zachovalá. Jde o pomníky ve Výškovicích, u Teplé a u Pístova.

Naopak velice udržované památky jsou mohyla u Pístova, kaple u Křivců, kaple v Úterý, kaplička u Kosího potoka a pomník sv. Martina u Martinova. Boží muka, stojící u Betléma, jsou rovněž zachovalá.

Resumé

V rámci ročníkové práce vznikla pětičlenná skupina Kostely, zabývající se zachovalými sakrálními památkami. Hlavní terénní práce probíhaly od 31. 5. do 13. 6. 2004 v mariánskolázeňském kraji. Informace ohledně historie jsme získávali především z knihoven, archívů a výpovědí pamětníků. Celkem se nám podařilo zdokumentovat 4 kostely a 11 menších sakrálních památek. Jde o kostel sv. Martina v Křivcích, kostel sv. Jana Křtitele v Úterý, kostel sv. Jakuba ve Vidžíně a kostel sv. Bartoloměje v Pístově.

English Resume

At the end of the school year our group was established to deal with well-preserved sacred buildings. The main part of work was made in the region of Marinské Lázně from the 31st May 2004 to the 13rd June 2004. We obtained the information about history mainly from libraries, archives and we talked with inhabitants. We documented 4 churches and 11 smaller sacred buildings:

- The church of „Sv. Martina „ in Křivce
- The church of „ Sv. Jan Křtitele „ in Úterý
- The church of „ Sv. Jakuba“ in Vidžín
- The church of „ Sv. Bartoloměje“ in Pístov

Seznam použité literatury

- Poche, E., Krása, J., Krčálová, J.: Umělecké památky Čech, Academia 1982
- Gnirs, A.: Tepl und Marienbad
- Schmutzer, J., Zerlik O.: Das Tepler land, Gesamtherstellung Druckerei a nakladatelství Nickl 1967
- Herout J.: Slabikář návštěvníků památek, Tvorba s.r.o. 1994
- Švandrlík R.: Pověsti na Tepelsku
- Odehnal F.: Poutní místa Moravy a Slezska , Debora 1995
- Wieser S., Vít J., Urfus V. a kol.: Kamenné kříže Čech a Moravy
- Boháč Z.: Kamenné kříže Čech a Moravy